

Sak 23/47750
Helsedirektoratet
Utkast til nasjonal informasjonsmodell for elektronisk helsekort for gravide

Oslo, 22.03.2024

Forslag om å inkludere næringsstoffet jod som del av det elektroniske helsekortet for gravide

Opplysningskontoret for Meieriprodukter ønsker med dette å komme med innspill til arbeidet med elektronisk helsekort for gravide. Vi er klar over at vi leverer dette innspillet etter fristen for den formelle høringen. Vi fikk ikke informasjon om denne høringen før nå nylig. Likevel håper vi våre innspill kan bli med i videre vurderinger.

Oppsummert

Forskning viser at mange gravide får ikke i seg nok jod og dette kan påvirke utviklingen av sentralnervesystemet og den kognitive funksjonen til hjernen hos fosteret. Dette er det for lite bevissthet rundt både hos kvinnene selv, men også hos leger og jordmødre som møter kvinnene på svangerskapskontroll. Opplysningskontoret for Meieriprodukter mener derfor det vil være et godt tiltak å tilføre en avkrysningsmulighet for jod i det elektroniske helsekortet for gravide på lik linje med avkryssingen for folat som er inkludert i dagens papirutgave. Da vil det bli mer fokus på jod hos helsepersonell og informasjonen vil nå ut til alle gravide, uavhengig av sosioøkonomiske forhold.

Bakgrunn

I 2016 kom Nasjonalt råd for ernæring med rapporten «*Risiko for jodmangel i Norge. Identifisering av et akutt behov for tiltak*» som viste at mer enn halvparten av de gravide fikk i seg mindre jod enn anbefalt.

Rapporten fra Nasjonalt råd for ernæring førte til en mengdeanbefaling for meieriprodukter ettersom meieriprodukter sammen fisk og sjømat ble utpekt til de viktigste kildene til jod i det norske kostholdet. Det pågår også en prosess for å vurdere andre tiltak for å øke jodinntaket og jodstatus i befolkningen kartlegges i et prosjekt med OsloMet og Folkehelseinstituttet.

Dessverre når ikke informasjonen om betydningen av å innta jodrik mat eller ta jodtilskudd ut til de som trenger den. I en landsrepresentativ undersøkelse utført av Norstat på vegne av Opplysningskontoret for Meieriprodukter i 2022 oppga kun 36 % av kvinnene som hadde vært gravide i løpet av de siste 3 årene at de hadde fått informasjon om jod fra helsepersonell. Dette er lave tall. I tillegg er det alarmerende at det var langt færre blant de med lav sosioøkonomisk status som hadde fått denne informasjonen sammenlignet med de med høy sosioøkonomisk status. I samme undersøkelse svarte hele 86 % at de hadde fått informasjon om folat på svangerskapskonsultasjonene.

Dette viser den positive effekten av å få fokus på et næringsstoff selv om det er kun viet et lite felt i dagens helsekort. Det blir forpliktende og blir gjennomgått av alle. En studie fra Universitetet i Tromsø (Johnsen, 2021) bekrefter at jordmødre har hatt lite fokus på jod i svangerskapskonsultasjonene.

I rapporten fra Nasjonalt råd for ernæring påpekes det at selv mild til moderat jodmangel kan ha negativ og varig innvirkning på den kognitive utviklingen av hjernen til barnet. Ifølge et notat skrevet av Folkehelseinstituttet fra 2023 kan dette gjelde en høy andel av barna som fødes i Norge i dag. Det er derfor viktig at informasjonen om betydningen av å få i seg nok jod når ut til alle uavhengig av sosioøkonomisk status og egen evne til å tilegne seg kunnskap.

I *Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen* står det tydelig at gravide bør innta melk og yoghurt og hvit saltvannsfisk eller ta jodtilskudd. Det står imidlertid ingenting om jod i selve helsekortet, ei heller i veilederen. Når vi vet at mange gravide ikke får i seg nok jod, at jod er viktig for fosterets utvikling og at denne informasjonen ikke når ut til de gravide, er det på tide å gjøre noe mer.

Opplysningskontoret for Meieriprodukter mener Helsedirektoratets arbeid med digitaliseringen av helsekortet til gravide kan være en gyllen mulighet til å løfte viktigheten av jod til alle gravide. Helt konkret mener vi det vil være smart å inkluderes et felt om jod, slik det i dag står et felt for folat. Slik sikres alle gravide den samme informasjonen om jod fra helsepersonell i svangerskapsomsorgen. Dette vil være et tiltak for utjevning av sosiale forskjeller og bidra til bedre folkehelse for barna som fødes.

Referanser:

- Nasjonalt råd for Ernæring (2016). Risiko for jodmangel i Norge. Identifisering av et akutt behov for tiltak.
- Abel M.H., Dahl L., Brantsæter A.L., Åsvold B.O. Overvåkning av jodstatus og jodrelaterte stoffskiftesykdommer i Norge – en kartlegging av behov og muligheter og anbefalinger for veien videre Notat 2023. Oslo: Folkehelseinstituttet, 2023.
- Nasjonalt råd for Ernæring (2021). Anbefaling om beriking med jod for å sikre et tilstrekkelig jodinntak i befolkningen
- Norstat på vegne av Opplysningskontoret for Meieriprodukter (2022) Landsrepresentativ undersøkelse blant kvinner som hadde vært gravide siste 3 år.
- Johnsen, Maren; Braaten, Tonje Bjørndal; Skeie, Guri; Laholt, Hilde; Hansen, Solrunn. Midwives and public health nurses' knowledge and clinical practice in securing sufficient iodine status in relation to pregnancy. A cross-sectional study. *Nursing Open* 2023; Volum 10(7) s. 4321-4335
- Helsedirektoratet. Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen

Ønskes det mer informasjon eller er det spørsmål til dette er det bare å ta kontakt.

Med vennlig hilsen

For Opplysningskontoret for Meieriprodukter (Melk.no) AS

Ellen Ulleberg, fagsjef, Opplysningskontoret for Meieriprodukter